

گروپی ژنان و پیاوائی یه‌کسانی‌خواز  
Egalitarian Women's and Men's Group



دەربارەی گروپی ژنان و پیاوائی یه‌کسانی‌خواز

ئىچىمە بىناسىن!



grupiyaksanixwaz@gmail.com

## ئىمە بناسن!

### دەبادى گۈپى ئىنان و پىاوانى يەكسانىخواز

ئىمە كۆمەلىك هەلسوراوى ڙن و پياوى يەكسانىخوازىن كەلە گۇرۇپىكدا كۆبۈويىنه تەوه. ئامانجەكان و سەرخەتى ئەركەكانى خۆمان لە راگە ياندىكدا و لەپەيودند بە دۆخى ڙنانو ئە و سەتم وجىاكارىيە لە كوردىستان لېيان ئەكىرى بە يانكردوه. ئىمە خۆمان بە بشىك لە جولانە وەھى يەكسانىخوازى و خەباتى ڙنان بۇ بىزگارى لەھەرجۇرە سەتمو جىاكارى و بىمافيو توندوتىزىيەك كە بە سەر ڙنانە وەھى، ئەزانىن.

سالى ۱۹۹۱، بەدواى راپەرین و رۇچۇونى كۆمەلگەي كوردىستان بەرەقۇناغىكى تازە، ئە و دۆخە دەرگايى بەپروى ڙناندا كرددەوە تا لە هەلسورانى سىاسيو جەمارەي ئاشكرادا بەشدار بىن. بە تايىبەتىش سەرەلەدانى بزووتىنە وەھى شورايى، وەك بزووتىنە وەھى كى جىاوازى چىنایەتى كريڭكارانو زەممە تكىيشان و پراوەستانە وەھى لە بەرامبەر كارنامەي ئەحزابى ناسىيونالىستدا، كە سەر اپا دىز بە ڙن و مافە كانىيان بۇو، كۆمەلگەي

## ئىمە بناسن!...

كوردستانى بىرده ناو كىشىمهكىشىكى سىاسى و كۆمەلایەتىو چيانىيەتىهە، كەتائىستاش درىزەتى دەرىزەتى كارى ئاشكراى ئىمە، بەم مىزۇھو بەم سەردەمەوە پەيوەست ئەبىتەوە. ئەوكات ئىمە لەپال سەدان هەلسۇراوى چەپو كۆمۈنىستو ئازادىخوازدا، ئالاى ئازادىو يەكسانى ژنانمان بەرزىكىردىھەوە لەبەرامبەر دەسەلاتى ئەحزابى قەمى وئىسلامىدا راوهەستايىنۇ مەسىلەى ژنانمان وەك يەكتىك لەكىشە سىاسىي ياساىي و كۆمەلایەتىهەكان، لەفەزاي سىاسى و كۆمەلایەتىئەوكاتەدا خستەرۇو. ئەو كات كە حزبەكانى بزووتنەوەي كوردايەتى لەزىر ناوى "پاكىرىدىنەوەي كۆمەلگەي كوردەوارى لەلەشفرۇشى" دەستييان دايە ژن كوشتن، بەشانازىيەوە ئەلىيىن ئىمە لەپال سەدان هەلسۇراوى ژن و پياوى يەكسانىخوازدا، بۆيەكەمجار بەرامبەربەم تاوانكارىيە راوهەستايىن.

هاوشان لەگەل پىكھاتنى حىزبى كۆمۈنىستى كريكارى و هىزىگرتنى بزووتنەوەي ئازادىخوازى ژنان توانيمان سەدان هەلسۇراوى ژن لە پېكخراوى سەربەخۆ ئافەتاندا يەكگرتوو و پېكخراو بکەين. دواترىش سەنتەرى پارىزگارى لەژنان دامەزرىيىنۇ بەدەيان ژن لەكوشتن بىزگاربکەين. خەباتو تىكۈشانى ئەم دەورەيە، بزووتنەوەيەكى سىاسى و شۇرۇشكىرىپانە جىياوازى ژنانى لەكۆمەلگەدا بەرجەستەكردەوە. چالاكيەكانى ئەم بزووتنەوەيە لەدژى كوشتنى ژنانو سوڭايەتى پىكىرىدىيان، راوهەستانەوە دژ بەفەرهەنگى پىيسى پىاوسالارى و خىلەكى، تا راوهەستانەوە بەدژى هيىرش و پەلامارەكانى كۆنەپەرسى ئىسلامى و حزبەكانى بزووتنەيىكۈردايەتى، تا خەبات بۇ ھەلۋەشانەوەي ياساى ئەحوالى شەخسى و جىڭرەنەوەي بە ياساى يەكسانى ھەمەلایەنەي ژن و پىاوى.. نەك ھەر ژمارەيەكى لە رابەرانى ژن و هەلسۇراوانى لەخۆيدا پەروەرددە كرد و ھىنايەمەيدانەوە، بەلگو مەسىلەى ژنى وەك كىشەيەكى

## ئىمە بناسن!...

سياسي و كۆمه لايەتى لە كۆمه لگەدا جىڭىر كردو هىزە سىياسىيە كانى لە دوو  
جەمسەرلى كۆنه پەرسى ئازادىخوازىدا راڭرت. ئىمە بەم مىزۇھو بەم  
خەباتە وە پەيوەستىن.

بەلام لە سالى ٢٠٠٠دا، بەدواى هىرىش و پەلامارە كانى يەكىتى نىشتىمانى  
بۇسەر حىزبى كۆمۈنىستى كريكارى، بەزۇرى چەك بارەگاي رېكخراوى  
سەربەخۆ ئافرهەن و سەنترى پارىزگارى لە ژنان هەلپىچراو  
بەم جۇرەش بزووتنەوە يەكسانىخوازى ژنان لە كوردىستان سەركوتکراو  
پاشەكشە يەكى بەسەردا سەپىندرە، كە تائىستاش بۇشايىيە كى گەورە  
لە كۆمه لگە كوردىستاندا جىھەيشتۇ.

لە ئىستاي كوردىستاندا، ژمارە يەكى زور لە رېكخراوهو گروپو كەمپىنى  
ژنان كار لە سەر مەسەلە ئەتكەن. ئىمە لە كەل ئەوددا كە خوازىيارى  
ئەو نىن ناوىكىتىر بولىست و ژمارە ئەم رېكخراوانە زىاد بىكەين، بەلام لە  
ئامادەن بۇونى بزووتنەوە يەكى سىياسى و شۇرۇشكىرىانە ئەن ئەن كەلەپال  
خەباتى چىنایەتى كريكاران و جەماوەردى بىبېش لە دېرى سىستىمى  
سەرمایەدارى و دەسەلاتە كەرى راوهستى، پىكەتىن و دەستبەكار بۇونى  
گروپ و هەلسۈرپانە كانى ئىمە كىردىتە پىتاۋىستىيە كى ئەمەر. بەتايىبەتى  
ئەو رېكخراو و گروپانە كەلە كوردىستان كار لە سەر مەسەلە ئەن  
ئەتكەن، بەشىكىيان سەربە حزبە كانى دەسەلات و ئەو لايەنانەن كە  
چوارچىوھ و سىستەمى ئىستاييان بەھەندىك نارپە زايەتىيە و قبول كردووھ  
وبەشىكى ترييان رېكخراوه كانى كۆمه لگە كەمەنلىك زىاتر وەك  
نیوەندىگىرى نیوان دەسەلاتو كىشە كانى ژنان رۆل ئەگىرپۇن و ناچىن بەلاى  
سەرچاوهو هۆكار و رېشە كانى سەتكىشى ژناندا.

## دەربارەی گروپی ئنان و پىداوانى يەكسانىفواز

ئىمە خۆمان بەبەشىك لەبزووتنەوەي ناپەزايەتى جەماوەرى ئەزانىن كەخواستى وەلانانى دەسەلاتى ئەحزابى ناسىيونالىيىتى بەرۈزكەردىتەوە وچاومان لەئالوگۇرپىكى شۇرۇشكىرىانەي چىنایەتى و بىنەرەتلى لەدۇخى ئىستايى كوردىستان بېرىيە و پىتەن وايە لىكىرىدىانى بزووتنەوەي ئنانى كوردىستان بەئالوگۇرپىكى ئاواوه، دەركا دەكتەوە بۆ پىكەيىنانى ئالوگۇر لەئىانو مافەكانى ئناندا وکوتايى هىنان بە بەشىكى زۆر لەو نەهامەتى و بى مافيانەي كە پۇوبەپۇو ئنانە.

ئىمە پىتەن وايە سەتمەكىيشى ئنان لەكوردىستان رېشەكەي لەنىزامى سەرمایه دارى و ئەو سىستەمەدا يە كە حزبە ناسىيونالىيىتەكان و دەسەلاتەكەي پارىزەرىيەتى. لەم سىستەمەدا جىاكارى ئنان لەپۇوى ياسايى و هەلبىزادنى كاردا و بىمامافى وەلاؤاردىنىك كەئازادىيەكانى ئنان و مافەسەرەتايىيەكان لە هەلبىزادنى هاوسەر جىابونەوە دابەشىرىدىنى ميرات و هتد... ئەخاتە ژىر پىتوھ، تا ئەو دەستدرېزى و توندوتىزىيە بەرامبەريان ئەكرى و كوشتنى ئنان و ناچاركىرىدىان بەخۆسوتائىنى لىبەرھەمدىت، رېشەكەي لەو سىستەمەدا يە كە لەسەر كارى بەكرى و كاردا بەشىرىدىن لەسەر بىنەماي جنسى بە قازانچى سەرمایه داران بەپىوه ئەپراتورات. بەتايىيەتى لە دۇخى ئىستايى كوردىستاندا سەتمەكىيشى ئنان يەكىك لە كۆلەكەكانى دەسەلاتدارىتى چىنى بالادەستە بە مەبەستى سەركوتى كۆملەكە و پارچەپارچە كەردىنى رېزەكانى كىيىكاران و جەماوەرى نارپازى و سەرەنچام جىيگىرلىكى كارى هەرزان و كۆملەكەي سەركوتىكراو. تەنانەت بىرەودان بەپىياوسالارى و باوهەرى ئايىنى و فەرەنگ و داب و نەريتى دواكە و توانە لەمەوە سەرقاوهى گرتۇوه.

ئىمە رېزگارى بىنەرەتلى ئنان لەم دۇخەي ئىستاو لەم سىستەمە، بە

## ئىمە بناسن!...

شۇرۇشىكى كۆمەلەيەتى ئەبىينىن كە كۆمەلگە لەھەرجۈرە جىاكاريو سىتمىك كە بەسەر مروقەكانەوەي، پاڭ بکاتەوە و كۆمەلگەيەكى ئازادو يەكسان و خۆشگۈزەران جىڭىرىبات.

ئەگەر رېزگارى بىنەرەتى ژنانى كوردىستان لە گەرھۇي شۇرۇشىكى كۆمەلەيەتىدا بىت، ئەگەر ھىنناندەي كۆمەلگەيەكى ئازادو يەكسان و خۆشگۈزەران ئەو سىستەمەبىت كۆتايى بە سىتمەكىشى ژنان بەھىنى، ئەوا ئىمە خەبات و تىكۈشانى خۆمان بە بەشىك لەخەباتى چىنى كريكار و بىزۇوتتەوەي كريكارى لە دىرى سەرمایىدارى ئەزانىن و لەكەنار ئەم خەبات و جولانەوەيەدا رائەوەستىن.

بەلام خەبات لەدېرى سىستەمى سەرمایىدارى، بە پىويىست خەباتىكە لەدېرى دەسىلەتىك كە پارىزەرى ئەم سىستەمەيە. حكومەتو دەسىلەتىك كەسى سالە لە كوردىستاندا فەرمانىرەوايى ئەكەن نەك هەر پارىزەرى سىتم و جىاكارىيە بەرامبەر بەژنان، بەلكو ھەرخۇي ھۆكاريک بۇوه بۇ بەرينكىردنەوە و قولكىردنەوە قىيزەونلىرىن شىوازى چەۋسانەوە و سەركوتىگەرى بەسەرژناندا. نەك هەر ژىرددەستەيى و پەددۈرىي و بىمامفى ژنان لە كۆمەلگەي كوردىستاندا، بەلكو تەواوى ئەو تاوان و تىرۇر و كوشتن و سوکايەتى و بەلايانەي بەسەر ژنانى كوردىستاندا ھاتوو، وەك ئەنجامىك لەكارنامە و سىياسەت و باوەرەكانى چىنى دەسىلەتدار و حزبەكانىيەوە بەرھەماھاتوو. تەنانەت ھەرئەوان رەواجپىيدەرى زالكىرى بىروراى كونەپەرستانە و پىاوسالارانە و فەرھەنگى ناموسپەرسىتى و سوکايەتى كردىن بە ژنانەوە بۇون. ھەموو ئەمانەش بۆئەوە بۇوه تا چەۋسانەوە و ژىرددەستەيى ژنان بىارىزىرى و بىشىتە نورمىكى ئاسايى كۆمەلگە. بەمجۇرە يەكىك لەكۆلەكەكانى دەسىلەتلى ئىستا، سىتمەكىشى ژنان

## دەربارەی گروپی ژنان و پىداوانى يەكسانىفواز

وھىشتىنەوھىيەتى لەيەك و تەدابۇرۇۋا ناسىقۇنالىزمى كورد و حزبەكانى، پىيوىستيان بەراڭرتى سەرخانىكى بەوجۇرەيە كە: ياسا، سىاسەت، بىركردىنەوھ و فەرەھەنگ و تەنانەت ئەدەب و ھونەريش لە خزمەت ھىشتىنەوھى ئەم ژىزىدەستەيى و سەتكەنلىكى سىستېماتىكە سەر ژنانى كورداستاندا بىت. بە ياسا رەوايەتى بە فەرەژنى ئەدەن، بە شەرىعەت پەواج بە ھاوسمەرگىرى كچانى خوار ۱۸ سال ئەدەن، لە مىنبەر و تەلەفزىيونى فەرمى و نافەرمى و تۆرە كۆمەلايەتىيەكانىانەوھ جۆرەها ئىيەنە و سوكايدىتى بە ژنان ئەكەن، بە ئاشكرا باڭەواز بۇ كوشتنى ھەر ژنېك ئەكەن لەو جۆرە فەرەھەنگ و ژيان و نۇرمە لابدات كە ئەوان دىاريييان كردووھ. بە گورانى و ئەدەب و ھونەر ئەم بىرورپايانە پەواج پىئەدەن... ئىمە پىمان وايە كە خەبات لە دىزى ھەرجۈرىك لەو باوھر و فەرەھەنگ و ياسايانە راستەوخۇ بەندە بە خەبات لە دىزى دەسەلاتىكەوھ كە سەرچاوهى ئەوانەيە. تەنانەت بەديھىنائى ھەئاستىك لەباشىبونى دۆخى ژنان و بەدەستھىنائى ھەرمافىيەكى ژنان بەندە بە خەباتىكى جەماوھرىيەوھ، كەبزووتتەوھى ژنان بەشىكەلىيى، لە دىزى ئەم دەسەلاتە. لەئىستادا كە نەفرەتى فراوانى جەماوھرى بە وينەي لافاوېكى بەربەستكراو لە ئارادايە و پەرووى كردوتە وەلانائى ئەم سىستەم و دەسەلاتە، خەباتى ئىمە و ژنان بەشىكى ليكەلپىكراو و جيانەكراوهى ئەو خەبات و ناراپازايەتىيە فراوانەي جەماوھرى كريكار و خەلکى بىبەشە كە لەپىتاو كوتايى هاتنى ئەو سىستەم و دەسەلاتەدا تىئەكۆشى كەخۇي بەسەر كۆملەڭە و ژيانى ئىستايىكوردستاندا داسەپاندووھ. بەم جۆرەش تىكۆشانى ئىمە لەپىتاو هىنائە مەيدانى جولانەوھىكى سىاسى شۇرۇشكىرىانە ژنانە لەدىزى دەسەلات. بۆئەمەش ئىمە ھەولىدەدەين كە ژنان و بزووتتەوھەكەيان بەخواستى تايىبەتى خۆيانەوھ بەسەر بەخۇ لەھەر رەوتىكى بۇرۇوازى وھك بەشىك لە جولانەوھى شۇرۇشكىرىانە جەماوھرى و نارەزايەتىيەكانى

## ئىمە بناسن!...

خەلکى زەممەتكىش پېپەتەمەيدانەوە. پىكھىتانى دەستەكانى ژنانى ناپازى و كۆبۈونەوەي ژنانو پىاوانى يەكسانىخوازى دەورى كۆمەلەئە خواستانەي كە دۆخى ژنان باشتىر ئەكتەن، لەناوەندەكانى كار، لەگەرەكە بەرىيەبەرايەتىيەكان، هەنگاوى يەكەمىي رېكخراوبۇون و شىڭدانە بەنەرىتىكى تر لەبزووتنەوەي يەكسانىخوازى ژنانى كوردىستاندا.

ئىمە لەگەل ئەوهدا كەخۇمان بەبەشىك لە خەباتى ژنانى كوردىستان بۇ وەلانانى ئەم دەسەلاتە ئەزانىن ھاوكات بۇ بەدەستەتىنەنلىكىنى ھەر جۆرە داخوازىيەك بۇ باشكىرىنى ژيان و رېفۇرمەكردىنى بارى كۆمەلەيەتىيە ئابورى و ياساكانى بارى كەسىتى و چەسپاندىنى مافە سەرەتايى و مەدەنەيەكانى ژنان و بىمەكۆمەلەيەتىيەكان بۇ ژنانى كورسىستان تىئەكۆشىن. لەيەك و تەدا ئىمە وەك ئەوهى كەخواستى سەرەكيمان (يەكسانى ھەمەلایەنەي ژن و پىاۋ) ھ لە كەنار بزووتنەوەي ناپەزايەتى جەماوەردا ھەول بۇ جىڭىركردىنى ھەموو ئەو خواستانە ئەدەين، كە دۆخى ژنان باشتىر ئەكتەن. بەلام ئىمە ناتوانىن بە چاوى داخراوهەو ھەوالەكانى كوشتنى ژنان و سوکايەتى رۆژانە و لەكەداركردىنى شىڭ و كەسىتىيەن و گىچەلېپېكىرىنى سېكىسى و كۆمەلەيەتى لە دەزىيان بىبىستىن و دەستەۋەئەزىن دابىنىشىن. ھەربىويە لە دەزى ھەر يەكىك لەو دىياردانە رائەوەستىنەوە و فشارى پىچەوانە دروست ئەكەين بۇ دانانى سىنورىك بەدەزىيان.

باودۇ فەرەنگى زال لەھەر كۆمەلگەيەكدا، باودۇ فەرەنگى ئەو چىنەيە كە دەسەلاتى بەدەستەوەيە. زالبۇونى فەرەنگى پىاوسالارى و ناموسىپەرسىتى، رېشەي لەم راستىيەدايە. واتە ئەوه كۆمەلگەي مەدەنلىقەنلىنى كوردىستانو خەلکەكەي نىيە كە ئەم باودۇرە و ئەم فەرەنگەيان قبول كردووە، بەلكو ئەوه ئەو گروپ و حزبانەيە كە دەسەلاتى بەدەستەوەيە

## دەربارەی گوپى ئىنان و پىداوانى يەكسانىخواز

وبۇ ئامانجى راگرتى كۆمەلگە لەدواكە وتوييىدا وبۇ لەتوبەتكىرىدى بەرھى ئازايىخوازانو خەلکى ناپازى وهىشىتەوهى ئىنان لە سىتم و بىيمافيىدا، باوھرۇ فەرھەنگى پىاوسالاريو ناموسىپەرسىتىيان وەك لەزگەيەك ناوه بەنىيچاوانى كۆمەلگەوه و لەرىگای دامودەزگا ئائينىكەن، قوتاخانەو زانكۇ وسىستەمى پەرورىدەو ياساكانى بارى كەسىتى و دەزگاكانى راگەيىندەوه، لەزىز ناوى "دابو نەريتى رەسەنى كورددەوارى" دا، دايىسەپاندووه و بۇۋانە بىرھى پېئەدات. خودى ژىيرپىتىانى مافى هاولاتى بۇونى ئىنان و بەدەستەوهەگرتىنى "سىستەمى كۆتا" بۇ ئىنان لە ھەلبىزاردەكاندا، ئەوه دەسەلمىنى، كە زالبۇونى فەرھەنگى پىاوسالارى و ناموسىپەرسىتى لەلايەن چىنى دەسەلاتداردەو بەسەر كۆمەلگەدا داسەپاوه و خەلکى كوردىستانى پىكىرۆدەكراوه. لەبرامبەر ئەم واقعىيەتەدا ئىيمە پىيمان وايە كە بەرىخستىنى بزووتىنەوهىكى پىزگارى فەرھەنگى و بەخەنەگرتىن لەھەر باوھرىكى دواكە وتوانە كەسوکايىتى بە ئىنان ئەكەت و پلەدۇويييان ئەكتە نۆرمىكى ئاسايى و ئىنان لەچاو پىاواندا بە كەم ئەگرى، ئەلچەيەكى گرىدراروه بەخەباتى يەكسانىخوازى و بزووتىنەوهى ئىنانەوه بۇ پىزگارى ئىنان لەو سىتم و ژىيردەستەيىھى كەبەسەرياندا داسەپاوه. ئىيمە لەكتىيىكدا كەداكۆكى لەسيكىولارىزىم و مافى هاولاتى يەكسان بۇ ئىنان ئەكەين، ھاوكات بە ئەركى خۆمانى ئەزانىن كەبەشىك بىن لەبزووتىنەوهىكى پىزگارى فەرھەنگى و بەخەنەگرتىنىكى ھېرىشىبەرانە بۇسەر ھەرچى باوھر و فەرھەنگىكى پىاوسالاريو ناموسىپەرسىستانە كە كۆمەلگە لە دواكە وتوييىدا رائەگرىيت. تىئەكۆشىن بۇ جىخستىنى باوھرۇ فەرھەنگىكى ئىنسانى و ئازادىخوازانە وباوھرى پاديكال و يەكسانىخوازانە ئىنسانەكان و تۈرپەلدىنى ھەرجۇرە باوھرۇ فەرھەنگىكە ئىنان بە كەمئەقل و ناتەواو ئەناسىنىي بەچاوبىكى سوک و سىككىزىمەوه سەيرى ئىنان ئەكەت لەكۆمەلگەدا. ئىيمە ھەول ئەدەين بە بەخەنەگرتىنىكى كۆمەلەيەتىو چىنايەتى،

## ئىمە بناسن!...

قولۇ ھەممەلايەنە، لە فەرەھەنگى پىاوسالارى و ناموسىپەرسىتى لە بوارەكانى، پەروەردە، ئەدەبىيات، ياساكان، راگەياندىن وشىوازى ماماھلە لەگەل ژنانو منالان چ لەخىزانو چ لەناوەندەكانى كارو لەئاستى كۆمەلگەدا، لەمەشدا ئىمە خۇمان نەك ھەر بەپشتىيونان ولايەنگرى بۇشنبىيرانىكى رەخنەگرى شۇرۇشكىتەن وئىنسانى و سکولار ئەزانىن، بەلكو ئەوان بانگەھېشت ئەكەين كەلەم خەباتەدا ئەركى ھاوبەشۇ ئامانجدارانە لەئەستۇ بىگرىن. لەيەك و تەدا ئىمە پىمان وايد بىزۇوتتەوهى پەزگارى فەرەھەنگى بەشىكى دانەبىراوى بىزۇوتتەوهى ئازادىخوازى و يەكسانىخوازى ژنانى كوردىستانە و لە راستايى يەكانگىركردنى ئەم دوو مەيدانە بەتەۋاوى تواناوە تىەكۈشىن.

وەك لە راگەياندىنە كەماندا هاتۇوه، ئىمە خۇمان بە "فييمينيزم" ناناسىن و ناچىنە ئەم چوارچىوھىدە. ئىمە پوانگەيەكى سۆشىاليستيانەمان بۇ مەسىلەي ژنان ھەيە و پەزگارى يەكجارى ژنان بە بەشىك لە بىزۇوتتەوهى پەزگارىخوازانە چىنى كرىيكار ئەزانىن بۇ كۆمەلگەيەكى خالى لە چىن و چەۋسانەوه. ئىمە پىمان وايد كە بەشىوھىكى گشتى فييمينيزم بالى و رەوتگەل و شەپقۇل و نەريتى جىاجىيا لە خۆئەگرىت كە سەربە پوانگە كۆمەلايەتى و چىنایەتىيە جىاوازەكانى. ھەربۇيەشە خۇمان بە بىزۇوتتەوهىكى فييمينىستى ناناسىنин. بەتايبەتى كە بىزۇوتتەوه فەمىنېستىيەكان، لەپەرى كۆنەپەرسىتىيەوه كە ژنان ئەكەت بە گۈزى پىاواندا و ياخود پىاوان بە سەرچاوهى سىتم و چەۋسانەوهى دىزى ژنان ئەزانى، تاكو ئەپەرى "پادىكال" لە خۆ ئەگرى و لەئەنجامدا بىزۇوتتەوهى يەكسانىخوازانە ژنان دائەبىرى لە بىزۇوتتەوهىكى سىياسى و سەراسەرىتىر كە لە بىناغەوە چەۋسانەوهى ژنان كۆتاىى پى ئەھىيىت.

بە پىچەوانەي فېمىنېزمى ئەورۇپاوه، كە لە جەرگەي بىزۇوتتەوهى بۇشنكەرى و پەزگارى فەرەھەنگىداپشتى نا بە "تىورى ماف" و پاشخانىكى

## دەربارەی گروپی ژنان و پیاوانی یەكسانیفواز

فیکری و رەخنەگریه‌و، فیمینیزم لەکوردستان زیاتر بەدوای داگیرکاری ئەمریکا و دەسەلاتگرتنى حزبە ناسیونایستەكان و پرۆژەی بە دیموکراسیکردنی عێراق" و سەرھەلدانی ریکخراوه‌كانى كۆمەلگەی مەدەنی، پیئنایەمەیدانەوە.

فیمینیزم لە ئىستاي کوردستاندا وله‌زوریک لە کار و هەلسورانەكانیدا لە چوارچیوەی ریکخراوه‌كانى كۆمەلگەی مەدەنیدا خۆی قەتیس کردودو. ئەو بیکخراوانەی کە سالانە لەلایەن دەولەت و دەسەلاتە بۆرژوازیەكانەوە بودجەی زەبەلاح ئەخریتە بەردەستیان تاكو خەبات و تیکوشانى ژنان لە ویرکشۆپ و پرۆژەی خیڕخوازى و فریاگوزاریدا بھیلەنەوە ژنان لەمەیدانى خەباتیکى سیاسى و شۆرشگىرانە لە دژى دەسەلات دووربەخەنەوە وله چوارچیوەی ياساكان و مامەلەی دەسەلاتدا بەمەسەلەی ژنانەو پایان بگرن. ئەوهش لەکاتیکدایەكە ئامانجى چىنى دەسەلاتدار لەوەدایە ئەم ریکخراو و رەوتانە جلەوى خەبات و تیکوشانى يەكسانیخوازانەی ژنان بگرن و نەھیلەن دەست بۆ سەرچاوهی چەوسانەوە و ژیردەستەی ژنان ببەن. ئەم ریکخراوانە لە باشترين حالەتدا رەنگە قوربانیانیک لە كوشتنى ناموسى يان توندوتیزى پزگار بکەن، ياخود ئاسانكارى ياسايى (له چوارچیوەی هەمان ياساي مەوجووددا) بۆ ژنانیک بکەن كە كىشەيان هەيء، بەلام نە دەستیان ئەگرن و يەكگرتوويان بکەن و نە ئەشيانكەن بە بەشیک لە بزووتنەوە و خەباتیک كە رەگورپىشەي چەوسانەوەی ژنان لە بنەوە ھەلتەكىن، چونكە لە بنەرەتدا خۆيان سەر بە بزووتنەوەيەكى لەمجورە نين.

ئىمە پىمان وايە ناتوانى دەستى قوربانىيەك بىرىت و پىتى بووترىت لە كىشەكتە پزگار ئەكرىتىت بەلام باسىك لە سەرچاوهى كىشەكەي و

## ئىمە بناسن!...

خەبات لە دەزى ئەوە نەكريت. ئەم رېكخراوانەي كۆمەلگەي مەدەنى و نەريت وشىوازىك لە كاركىدن لە پەيوەند بەكىشەي ژنانەوە گرتويانەتەبەر و فىمېنیزم كردويەتىيە شوينگەي هەلسورانى خۆى، لەھەندىك جاردا دەبىتە بەربەست لەبرىدەم خەباتى سىاسى و شۇرۇشكىرىانەي ژنانى كوردىستاندا و لەزىرناؤى "ھوشياركىرنەوە"، "ژنان بەتهنە" دەدوركەوتەنەوە لەپىاوان، لەو خەباتە جەماودىرييە كە لەدەزى دەسەلات ھاتۇتە مەيدانەوە دايىن ئەبرىت. ئەم نەريتە لەناو بزووتنەوەي ژناندا نەك ناتوانى لە راستىاي كوتايى ھىنان بە ژىردىھستەيى ژناندا بەردىك بخاتە سەر بەردىك، بگەرە ژنان و بزووتنەوەكەشى سەرمەستى مەيلى چاوهپروانى و چاولەدەستىي بۇ مەرحەمەتى سىستەمى بەپىوهبرىن و دەسەلات و ياساي باو ئەكتە.

ئىمە ئاپاستەي پەخنەكەمان لە فىمېنیزم بۇ ئەوەيە ھەرچى زىاتر بىرەو بە پەخنەي سۆشىيالىستى لە پەيوەند بە كىشە و مەسىلەكانى ژنانەو بىدەين و هەلسوراۋانىكىش لەوان وادار بەم پەخنە و بۆچۈونە بکەين. بەجىا لەمانە، مادام فىمېنیزم و فىمېنیستەكان دەم لەكىشەكانى ژنان و ئەو باسە فكرييانەوە ئەكوتىن كەبەژنانەوە پەيوەستە، ئىمە ئامادەيى مشتومرىيىكى متەمەدنانە وبەدۇر لەھەر شكارىنىك لەگەل ڕوانگە و بۆچۈنى پەوتە جىاجياكانى فىمېنیزمىن. ئەمەشمان بۇ ئەوەيە تا راستىي سىتەمكىشى ژن لەكۆمەلگەي مۇدىرەن و سەرمایەدارىدا نىشان بىدەين و لەكردەوەشدا جولانەوەيەك شىڭل پىيىدەين كەئازادىو يەكسانى و خۆشگۈزەرانى بۇ ھەموان فەراھەم ئەكتەن و كوتايى بەھەر جۆرە جىاكارىيەك ئەھىنېت.

لەكوتايىدا ئىمە بانگوازى ھەموو ئەوانە ئەكەين كەخۆيان بەخەباتكارى بىزگارى ژنان لەو سىتمە مو يىمافييە كە بەسەر يانەوەي ئەزانن، خەباتى خۆيان لەگەل ئىمە يەكبخەن. ھاوكتە داوا ئەكەين لەھەركەسىك

## دەربارەی گروپى ئىنان و پىداوانى يەكسانىفواز

كەخۆى بە ھاوبەش ئەزانىت لەو ئامانچ و ئەركانەدا كە رامانگەيىندۇوھ، بە تىكۈشانى ئىمەوھ پەيوەست بىت.

## دراگه یاندنی دهستبه کار بونوی "گروپی ژنان و پیاواني يه کسانی خواز"

جیاکاری و سته مکیشی و توندوتیژی له دژی ژنان یه کنیک له سیما به رجه ستە کانی ئە مرۆی کۆمە لگەی کوردستانه و هەموو جۆرە کانی هە لاؤاردن و سته مکیشی و بېریزیکردن به کەسا یەتى ئىنسانى ژن بە شیوه یەکی رېکخراو له ئاست کۆمە لگەدا بە ریوه ئەچى. خودى ئە وەھى کە لە رووی یاسایی و فرە ژنى کراوەتە کالايەکى ناشرين و بە بەری کۆمە لگە براوه، ئە وەھى کە ژنان بوارە کانی کاريان لى بەرتە سکتر کراوەتە و جیاکاریيان لە گەل ئە کرئ لە بە دەستە یانانی کاردا و کریی کە میان لە چاو پیاواندا پیئە درى و کارى ناومالىان بە هىچ جۆریک بۇ حساب ناکرى و بىگە وەک سوکایيەتى يەک چاوى لى ئە کرئ، ئە وەھى کە گىچەلی سىكىسى لە شوينى کار و لەناو کۆمە لگەدا بە رۆکى ژنانى گرتۇوە و هاندانى توندوتیژى لە مىنې بەرە فەرمىيە کانى ئە حزاپى دەسە لاتدار

## راگه‌یاندنی گروپی ژنان و پیاوانی یه‌کسانی‌فواز

و له میدیا‌ییه‌کان و تۆرە کۆمەلایه‌تیه‌کان و مزگەوتە‌کانه‌وه له‌دژیان ئەکری، ژنان ناچارئەکرین به خۆکوشتن و خۆسوتاندن، تاکو بەزۆر به شوودانی کچان له تەمەنی خوار ۱۸ ساللیه‌وه... به داخه‌وه بۇونەته تایبەتمەندیه‌کانی ژیانى ئەمپۇرى ژنان له کوردستان.

له‌وەش واوھتر له رپوی کۆمەلایه‌تى و سیاسیه‌وه بره‌ودان و دەستگرتەن بە فەرھەنگی پیاواسالارى و دواکەتتوو و ئاینى و ناموسپەرسى و جیاخوازى له‌لایەن دەسەلات‌وه و دەست ئاوه‌لەکردىنى هەلگرانى ئەم فەرھەنگە، سەرئەنجام کوشتنى بەلیشاوى ژنانى بەدوای خۆيىدا ھىناوه و ھەزاران قوربانى له كچ و ژنانى کوردستان سەندۈوھ. بە رادەيەك كە له ئىستادا دىاردەي ژنکۈزى بۆتە قىزەونترين مەسەلەي ئەم کۆمەلگەيە و مۇریيکى رەشى لە نېوچەوانى دەسەلات و سیستەمیک داوه كە ۳۰ ساله له کوردستاندا حاكمە.

بەلام ئەم دۆخە و ئەو كىشە و دەردەسەريانەي يەخەي کۆمەلگە و ژنانى گرتووه نە سروشتىيە و نە ئەزەلى و ئەبەديە، بەلکو ئەکری و ئەتوانرى ژنانى کوردستان لەزىز سايىھى سىيىتم و کۆمەلگەيەكى ئىنسانىتىر و بەدەر لە جياكارى و سەتكەنلىكى و ھەرجۇرە ھەلۋاردىنىك بېزىن و لە ئازادى و يەكسانى تەواو لەگەل پیاواندا بەھەرمەند بن. ئەمەش بە خەباتى لىپراوانەي ژنان خۆيان و بە بزووتنەوهى يەكسانىخوازى و ھەممو ئەوانەي كە له‌دژى ھەر سەتم و ناعەدالەتىيەكى کۆمەلایه‌تى كە له‌ئارادايە بەدەنگ ھاتوون، مومكىن و مەيسەرە. ھەر لىرەشەوه ئەکری ژيانى ژنانى کوردستان بەرھو دۆخىيکى باشتىر بىرى. خەبات و بزووتنەوهىيەك كە بەشىيکى ئاوىيىزان و لىكىگرىيدراوه لەگەل جولانەوهىيەكى جەماوەرى و شۆرشكىغانەي زەممەتكىشانى کۆمەلگەدا، كە نىشانەي له دەسەلات و سىستەمى ئىستا گرتۇھ و ئالوگۇرپى سىاسى و پىشەيى لە تەواوى

## ئىمە بناسن!...

كۆمەلگەدا كردۇرەتە ئامانجى خۆى. ئىمە كۆمەلېك ژنان و پياوانى يەكسانىخواز، خۆمان سەر بەم جولانەوەيە و بەم ئامانجە ئەزانىن و بىيارمانداوه لەنىپ بزووتنەوەي رېزگارى ژنان و ئالۇڭورپىدانى كۆمەلگەدا ئەركىك لە ئەستوبگرىن و بۇ ئەم مەبەستەش دەستبەكاربۇونى خۆمان لەم پىگايەوە رائەگەيەنин.

ئىمە پىمان وايە كە جىاكارى و هەلۋاردىن و سەتكىشى ژنان، سەرچاوه لە نىزامى سەرمایىدارى و دەسەلاتەكەي لەھەر جۆرييىدابىت، ئەگرى و ئەوە ئەم نىزامەيە كە پىاوسالارى و سەتكىشى ژنانى بە ميرات بىدوھ و لەپىناو پارچەپارچەكىرىنى پىزى خەباتى يەكسانىخوازانەي جەماوەرى زەممەتكىش و بەرىنكردنەوەي ناعەدالەتى كۆمەلایتى و لەئاكامىشدا كەلەكەي هەرچى زىاترى قازانچ و سەرمایىھ لەدەستى كەمايەتىيەكدا، سەتكىشى لەسەر ژنانى كردۇتە يەكىك لە كولەكەكانى بۇون و مانەوەي خۆى. هەربۇيىھ خەبات بۇ بەدەستەتىيەن ئازادى ژنان و يەكسانى، بەشىكى جيانەكراوهى خەباتىكە كە چىنى كرىكار و جەماوەرى زەممەتكىش لەدژى سەرمایىدارى، بەرىيانخستۇو.

بەبىرواي ئىمە مەسىلەي ژن تەنها مەسىلەي ژنان خۆيان نىيە، بەلکو كرىكاران وەك ئەوەي كە چىنەكى تاسەر شۇرۇشكىپن و ناتوانن بەبى رېزگارى كۆمەلگە لەھەرجۇرە سەتم و چەوسانەوەيەك خۆيان رېزگار بىكەن، بەپىويىست ئازادى و يەكسانى بۇ ژنان بە خەباتى ئەم چىنە و بزووتنەوەكەيەوە بەندە. بەتايىھەتىش هەروەك ئەوەي كۆمۈنىستەكان و بزووتنەوەي سۆشىيالىيىتى كرىكارى كە بۇ ئامانجى دامەزراندى كۆمەلگەيەكى ئازاد و يەكسان تىئەكۈشىن، ئىمە لە كەنار خەباتى كرىكاران و ئەم بزووتنەوەيەدا رائەوەستىن. هەروەها لەم چوارچىيەشىدا بۇ هەر جۆرە پېقورم و داخوازىيەكى ژنان تىئەكۈشىن كە بارى سەختى ژيانى

## راگهیاندنی گروپی ژنان و پیاوانی یهگسانیفواز

ژنان سوک ئەکات و له ماف و ئازادیه شەخسی و مەدەنیە کانیان نزیکیان ئەکاتەوه.

ئىمە پىمان وايە حکومەت و سىستېك كە له كوردىستاندا لهئارادا يە به رىگى "ديموكراسى و مافى مرۆڤ و ژنان" دوه خۆي ئەنوينى، دەسەلاتىكى پىاوسالارانە و دىزى ژنانە و هىچ جۆرە چاكسازىكە هەلناڭرى. تەنانەت هەر جۆرە باشبونىكى ژيانى ژنانى كوردىستان بەندە به خەباتىكى سىياسى و جەماوەرەرەوە كە ئالاى وەلانانى ئەم دەسەلاتەيە هەلگرتىت. له ئىستادا كە ناپەزايەتىكى بەرىنى كۆمەلايەتى بۇ نان و كار و خزمەتگۈزارى...هەتىد. يەخە دەسەلاتدارانى گرتوووه و له دىزى نەك تەنها حزبەكانى دەسەلاتە، بىگە بە هەموو زمانىك سىستەمى داسەپاۋ رەت ئەکاتەوه، ئىمە خۆمان بە بەشىك لەم ناپەزايەتىيە جەماوەرەرە ئەزانىن و له هەولدا ئەبىن بزووتنەوهى ژنانى كوردىستان بۇ جىڭىركردىنی خواستى "يەكسانى ھەمەلايەنەي ژن و پياو" جىڭايەكى سەرەكى بىگرىت.

ئەزمونى "رىكخراوهكانى كۆمەلگەي مەدەنلىكى" ئەوهيان سەلماندوووه كە خەباتىرىن لە دىزى ئەو جىاكارى و ستهەمى لە دىزى ژنان بەرىۋەھى و ئەو كوشتارە بەكۆمەلەي ژنان كە بە بىانوى ناموسەوە لهئارادا يە، بە كارى پىكخراوهكانى كۆمەلگەي مەدەنلىكى دەسەۋسانكىرىنى خەباتى ژنان لە بەردىم دەسەلات و پىاوانى ئايىدا ھەرگىز مەيسەر نابى. بەلكو ئەم خەباتە پىويىستى بە نەرىتىكى پىكخراوهەيى و خەباتىكى ھەمەلايەنەي كۆمەلايەتى و سىياسىيە لە دىزى سىستەم، لە دىزى ياسا، لە دىزى فەرەنگى باو، لە دىزى ئەو دامودەزگایانە سەرچاوه و پارىزەرە ئەم دۆخەي دىز بە ژنانە. ئىمە لە ھەولى ھىننانەكايەوه و بىرەپىدانى نەرىتىكى پىكخراوهەيى و سىياسى جىاوازداین لەوهى كە ھەيە لەناو بزووتنەوهى ژنانى كوردىستاندا.

## ئىمە بناسن!...

فىيىنېزم وەك ئەوھى كە هەلگرى چەند پەوتىكى جۇراوجۇرە و لە زۆر كاتدا بەناوى ژنانەوە، كارىك ئەبەنەپىشەوە كە پىچەوانەى خەباتى بىزگارىخوازانەى كۆمەلایەتىه، ئىمە خۇمان بە فىيىنېزم نازانىن، بەلام بە ئەركى خۇمان ئەزانىن لەسەر مەسىلەكانى ژنان پەوتىكى پەخنەگرى كۆمەلایەتى و چىنايەتى نويىنەرايەتى بکەين و لەم دايەلۆگەدا ھەنگاۋ هەلگرىن.

لەكتايىدا بانگەوازى تەواوى ژنان و پياوانىك ئەكەين كە خۆيان بە ھاوبەشى ئامانجەكانى ئىمە ئەزانىن و دلىان لەگەل خەبات بۇ باشتىركىدىنى ژيانى ژنان و يەكسانىدا لىئەدات بەئىمە وە پەيوەست بن.

گروپى ژنان و پياوانى يەكسانىخواز

۲۰۲۲۱۰۵۱۲۹

نیمهه بنداسن!

دەربارە دەپە ئىنان و پىاوانى يەكسانىخواز



October 2022